

ESPIGOLA I ALIMENTA AMPOSTA

Ajuntament
d'Amposta

DADES DE CONTACTE

Servei d'Economia Social:

Lola Martínez Sala lmartinez@amposta.cat

Àrea de Medi Ambient:

Carlos Pérez, cperezs@amposta.cat

Regidora d'Acció Climàtica i Medi Rural:

Núria Marco nmarco@amposta.cat

DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS

L'Ajuntament d'Amposta impulsa el projecte «Espigola i alimenta Amposta» amb la col·laboració de la Fundació Espigoladors

Es tracta d'un projecte que permet aprofitar la poda urbana del municipi com a recurs alimentari i, a la vegada, fer un pas endavant en el compromís de l'Ajuntament en la lluita contra el malbaratament alimentari a través d'una estratègia d'economia circular: els fruits deixen de ser un residu per ser un recurs.

La tardor de 2025 s'inicien les primeres espigolades d'oliveres i garrofers en diversos parcs, finques i camins del municipi. En paral·lel es duen a terme exploracions del terreny per tal de descobrir altres possibles fruits que puguin ser espigolats i aprofitats. Les espigolades es duen a terme amb diversos col·lectius per tal de fer-los partícips del projecte: grups d'alumnat d'instituts i centres de formació professional, entitats socials, grups d'envelliment actiu, famílies i personal de l'ajuntament, entre altres.

Les olives i les garrofes que es recullen són transformades en oli i farina de garrofa en cooperatives de les Terres de l'Ebre. Els productes resultants s'utilitzen en diverses accions: se'n fa entrega de gran part a entitats socials que gestionen bancs de garantia alimentària i es duen a terme tallers de sensibilització a la ciutadania i en centres educatius per conscienciar sobre el malbaratament alimentari.

El projecte inicial té una durada prevista de dos anys, amb la voluntat de donar-li continuïtat si és viable. Al llarg d'aquests dos anys, l'Ajuntament també elaborarà el Pla Local de Prevenció de Residus per generar el marc que doni sentit al seu treball.

FUNCIONAMENT

1) Iniciem el marc de col·laboració i la recerca de finançament. S'inicia la col·laboració amb la Fundació Espigoladors, se cerca la font de finançament (subvenció de l'Agència Catalana de Residus) i es dissenya i es redacta el projecte per a la convocatòria. S'estableix la coordinació políticotècnica entre l'Ajuntament i la Fundació, i s'estableix un equip tècnic transversal, que n'és l'impulsor, entre les àrees de Medi Ambient i Economia Social de l'Ajuntament. Aquest equip s'amplia a les àrees d'Educació i de Drets Socials i de Ciutadania per a accions concretes.

2) Passem del residu al recurs. L'arbrat municipal, en alguns casos a l'entorn urbà i en altres en zones suburbanes, és responsabilitat de l'Ajuntament i, en conseqüència, suposa una despesa i una dedicació per part dels serveis municipals. Amb aquest canvi d'orientació del manteniment i poda i de concepció sobre el verd urbà, aquests recursos es destinen a obtenir productes alimentaris que, d'una altra manera, haguessin augmentat el volum de residus municipals a gestionar.

- S'aprofundeix l'exploració del terreny municipal, rotondes, parcs, camins i finques que tenen potencial per al projecte i es prioritzen segons l'interès; també es revisen titularitats, permisos, concessions i tipus de poda.
- S'inicien les espigolades amb diversos col·lectius: joves, gent gran, famílies i entitats, entre altres.
- Es porten els productes recollits a transformar a les cooperatives i s'inicia el procés de transformació.
- S'etiqueten els productes transformats amb una etiqueta pròpia per identificar-los amb el projecte.

- Gran part dels productes s'entrega a entitats socials perquè es puguin incorporar a les cistelles d'aliments i les accions de garantia alimentària. Una petita part dels productes transformats es reserva per a accions concretes de difusió del projecte i tallers de sensibilització.

3) Sensibilitzem al voltant de la sostenibilitat i la sobirania alimentària. D'altra banda, descobrir i comprendre que tenim a l'abast recursos alimentaris sense aprofitar també permet ampliar la perspectiva ciutadana al voltant dels seus hàbits i la seva alimentació i genera un marc disruptiu propici per a la sensibilització.

En aquest sentit, el projecte compta amb el suport de l'Era, la Comunitat Urbana d'Amposta, i l'Ateneu Cooperatiu, dos actors que treballen a la ciutat en aquests termes, de diverses entitats relacionades amb la garantia alimentària, com la Creu Roja, i de la comunitat educativa d'Amposta.

- Es duen a terme tallers i jocs familiars per explicar la problemàtica al voltant del malbaratament alimentari.
- Es duen a terme tallers per a infants vinculats al Passaport Edunauta contra el malbaratament alimentari en el marc de la Setmana Europea de la Prevenció de Residus.
- Es duen a terme *show cookings*, tastos i tallers de cuina, amb receptes d'aprofitament, receptes saludables i sostenibles, i amb productes transformats que, de no haver estat pel projecte «Espigola i Alimenta» haurien acabat sent residus.
- Es duen diverses activitats al voltant de la recuperació dels usos tradicionals de la garrofa per fomentar la recuperació del consum d'aquest fruit autòcton del Delta de

l'Ebre que, actualment, no s'utilitza tot i ser molt habitual al territori.

- Es difonen les diverses fases del projecte als mitjans municipals, comarcals i xarxes socials. Part dels productes transformats es reserven per a accions concretes que permeten explicar el projecte i el seu sentit.

MOTIVACIÓ

Els motius per impulsar un projecte d'aquest tipus han estat:

- El compromís de l'Ajuntament d'Amposta per la sostenibilitat, la prevenció de residus i el foment de les estratègies d'economia circular, consum conscient i contra el malbaratament alimentari.
- El vincle i reconeixement de l'Ajuntament d'Amposta amb les entitats socials que lluiten per garantir els drets alimentaris de les persones vulnerables.
- El vincle i col·laboració de l'Ajuntament amb les entitats d'Economia Social i Solidària i els seus valors i pràctiques al voltant del consum conscient, l'economia circular i la valorització del producte de proximitat, en especial l'Ateneu Cooperatiu, l'Era, la Comunalitat Urbana d'Amposta.
- La necessitat de gestió dels fruits de l'arbrat municipal per evitar problemes de falsejament de traçabilitat en robatoris de camps particulars.
- L'optimització dels recursos destinats a la poda urbana.

RECURSOS

Per iniciar aquest projecte l'Ajuntament ha rebut el suport econòmic de l'Agència de Residus de Catalunya (ARC). El projecte es calcula que tindrà un cost de 39.264,54 € durant dos anys, dels quals l'ARC en subvencionarà 28.997,49 € i l'Ajuntament, 10.267,05 €.

L'Ajuntament hi destina personal tècnic municipal de les àrees i serveis de Medi Ambient, Economia Social, Educació i Serveis Socials.

IMPACTE I REPTES DE FUTUR

El primer any del projecte es calcula que es recolliran aproximadament 1.500 kg d'oliva, que es convertiran en 150 litres d'oli d'oliva aproximadament. Pel que fa a la garrofa, els aiguats de la tardor de 2025 a les Terres de l'Ebre han fet pràcticament impossible la seva recollida i previsiblement el resultat serà pràcticament testimonial i servirà només per poder dur a terme alguna acció de sensibilització.

Tot i que no podem preveure l'impacte de les condicions meteorològiques per al 2026, sí que podem preveure que un major coneixement del potencial de recollida dels terrenys municipals ens permetrà iniciar la nova campanya amb més capacitat d'espigolar.

Amb tot, cal entendre que l'impacte anual d'aquesta política pública pel que fa a la recollida del fruit urbà i la transformació en producte alimentari depèn molt d'aquestes condicions metrològiques. Tot i així, hi ha un gruix molt important d'accions derivades que es mantenen i tenen un impacte directe en la ciutadania, es tracta de tota la tasca de sensibilització ciutadana.

Fins ara el projecte ha tingut un impacte molt positiu tot i no haver recollit tot el fruit esperat el primer any. S'han iniciat les accions de sensibilització que impactaran en gran part de la població i, en paral·lel, s'ha recollit una bona quantitat d'oliva que durant la primavera de 2026 serà entregada a entitats socials en forma d'ampolles d'oli d'oliva.

CREATIVITAT

Actualment l'Ajuntament compta amb una subvenció per a l'impuls del projecte de l'Agència Catalana de Residus que permet el treball amb la Fundació Espigoladors i la transformació del producte. En aquest sentit, una línia de finançament estable ens permetria donar continuïtat al projecte i anar-lo ampliant i aprofundint progressivament.

Actualment el projecte se centra en el tractament del fruit com a residu, però de la poda també se n'extreu el residu de la fulla i la branca. Un plantejament ambiciós del projecte hauria de poder aprofitar tot el residu de la poda. A més, tot i que el projecte s'ha iniciat amb dues de les espècies d'arbres més presents en terreny municipal, l'olivera i el garrofer, un aprofundiment del projecte hauria de poder buscar les vies d'aprofitament d'altres arbres presents al municipi, com ara les moreres, les figueres, els magraners, els tarongers o els arbustos d'aromàtiques.

Pel que fa a les aliances, el projecte s'ha iniciat amb la col·laboració de la Fundació Espigoladors, Creu Roja, l'Era, la Comunalitat Urbana d'Amposta, l'Ateneu Cooperatiu i els centres educatius de la ciutat.

A la llarga, voldríem ampliar les aliances amb més entitats socials, i amb col·lectius d'artesania i de sector primari que treballen amb els fruits recuperats (com l'oliva i la garrofa).

